

www.turkpediatriarsivi.com

EDİTÖRDEN / EDITORIAL

Sevgili Meslektaşlar;

“Avrupa’da matbaacılık özellikle XV. yy’de gelişme göstermiştir. Avrupa’da matbaacılığın üssü Hollanda olmuştur. Buradaki basım tekniği tahta kalıplarla yapılmaktadır. “Hattat”larca yazılan tahta kalıplar “ Hakkak”larca kazınmaktadır. Kalıplar bu yöntemle üretilmektedir. Harlem kentinde ilk kez tek tek harflerle baskı denemelerini 1430 yılında Lourens Janszoon Coster’in yaptığı sanılmaktadır. Johann Gutenberg ise çırağı Fust ile birlikte Mainz şehrinde metal harflerle basım tekniğini uygulamıştır. Gutenberg bu çalışmalara bilgi ve birikimlerini, Fust ise sermayesini katmıştır. İlk çalışmaları olan 42 satırlık İncil’i 1455 yılında basmışlardır. Fust ve Gutenberg işlerin yolunda gitmemesi neticesinde ortaklıklarına son vermiştir. 1462’de Nassau başpiskoposunun askerleri Mainz şehrine saldırdı. Kaçan basımcılar Avrupa’nın her yanına dağıldı.”

Hepimizin bildiği meşhur Gutenberg’i böyle tanıtıyor ilkokullara bilgi veren bir öğrenci sitesi. Çok şükür artık Nassau askerleri matbaaları basmıyor. Ancak lise bilgilerimizin aksine ilk matbaa çalışmalarının yüzyıllar önce başladığını ve Pi Sheng (960-1297) adında bir Çinli tarafından denendiğini biliyor muydunuz? Pi Sheng porselenden harfler kullanmış ve matbaa Çinlilerden Uygurlara geçmiş. Uygurların IX. yy’den itibaren baskı yaptığı bilinmektedir (Tun-Huang mağarasındaki buluntular). Rahmetli İbrahim Müteferrika 1726 yılında ilk Türk matbaasını kurup hattatlığı devirince karşısına çıkan tek engel tutuculuk değildi. Kitap fiyatları oldukça yüksekti ve dergicilik diye bir “bilgi” henüz bize ulaşmamıştı.

İnsanlık tarihine baktığımızda matbaanın gelişmesi ne kadar yavaş olsa da tıp tarihindeki gelişmelerden önce olmuştur ve aslında tıbbın son yüzyılda hızlı ilerlemesini de sağlamıştır. Matbaa olmasaydı bugün isimlerini hepimizin bildiği büyük tıp adamlarının yayınlarına, tanılarına ve sayısını bile hatırlamadığımız sendromların ilk yayınlarına nasıl ulaşacaktık?

Venedikli Pietro Longhi 1757 yılında çizdiği “Charlatan” yani anadilimizde Şarlatan isimli tabloyu çizdiğinde dünyada sadece bir doktorun yanında yetişmiş ve ondan bazı incelikleri “kapmış” olan çırakların yaptıkları tıp dışı kandırmaca biliniyordu. Herşeyde olduğu gibi tıp biliminde ve dergicilikte geline son noktada her şeyin geliştiğini görüyoruz. Şarlatanlık bilimi de tabi ki gelişti ve dergicilikte de “Quackery” yani kandırma ince bir kurnazlık yeteneği olarak dergi editörlerinin başına dert olmaya başladı. “Çok şükür” ülkemizde yalan yayınlarla tıp bilimi kandırılmıyor ama bu hastalığın bizim bilimimize de sıçramaması için tıp fakültelerindeki deontoloji derslerinin önemi daha da öne çıkıyor.

Bugün matbaanın yerini internet almak üzere. Hepimizin sağkolu Google’da “ Health Quackery” diye arama yaptığımızda karşımıza çıkacak sonuçların eskimesi dileğiyle.

Dr. Hilmi Apak